

FOTO ANP

Het woord sneuvelen kreeg iets sneus,
constateert *Herman Vuijsje*.

Nu ook in Europa

WOORD

Het is 24 juni 2021 en *Hart van Nederland* bericht over een Nederlandse soldaat die in Afghanistan door een exploderende berrmbom is gesneuveld. Gesneuveld? Nee, zowel zijn ouders als de omroeper spreken van „om het leven gekomen”. *Sneuvelen* was altijd de duidelijkste omschrijving van het als militair de dood vinden op het slagveld, maar het woord is in onbruik geraakt. In de lange vredesperiode sinds midden vorige eeuw sloop er terughoudendheid in het gebruik van de term, ja, zelfs een soort *dédain*. Onderdeel van de gereserveerde houding tegenover het militaire bedrijf die in brede kring bon ton werd.

Mettertijd kreeg het iets sneus, dat sneuvelen. Het woord werd steeds vaker gebruikt met een ironische onderton. „Schertsend”, zegt Van Dale: „Daar sneuvelt weer een kopje.” Of goede voornemens - die kunnen ook sneuvelen. Zoals het voornemen om nooit meer oorlog te voeren.

We waren het sneuvelen voorbij, dachten we. Net zoals we dachten dat oorlogvoeren uit de tijd was. Voorgoed voorbij... nou ja, in Europa, in ieder geval. Samen met het synoniem *sneven* was sneuvelen bijgezet in het oudheidkundig taalmuseum. Sneven is al definitief de ironiegrens voorbij, sneuvelen was hard op weg.

Onze ‘gevallenen’ herleven nog één keer per jaar, op 4 mei, maar voor ‘gesneuvelden’ was dat niet weggelegd. Liever ironie dan ook maar de geringste verdenking van pathetiek.

Af en toe dook het woordje nog wel

op in berichten over Nederlandse vredesmissies in verre landen, maar dan vooral binnen het militaire wereldje. Naar buiten toe liever niet, zoals in het hierboven aangehaalde bericht. Gek eigenlijk, want wat is bewonderenswaardiger dan je leven te geven voor het bevorderen van vrede in een land ver van je bed?

Nu is sneuvelen terug van weggeweest, Poetin zorgde voor een comeback. In de berichtgeving over de Oekraïne-oorlog wordt het woordje voor het eerst weer gebruikt zonder afstandelijkheid of ironie. Als iets dat gewoon gebeurt, helaas, en dat met zoveel woorden mag worden aangeduid.

Toch - als ik lees dat Duitse soldaten toen of Russische soldaten nu zijn ‘gesneuveld’, zit dat me niet helemaal lekker. De gedachte ‘net goed!’ die me daarbij bespringt, past op de een of andere manier niet helemaal bij dat sneuvelen. Natuurlijk is iedere dode in iedere oorlog er één te veel, maar sneuvelen heeft iets extra treurigs. En het heeft iets heldhaftigs: sneuvelen doe je op het veld van eer - ook zo’n vergeten term. Zoals op de iconische foto van Robert Capa, van de zojuist door een kogel getroffen soldaat op een kale heuveltop in de Spaanse Burgeroorlog, die met zijn geweer in de hand achterover valt. Dat is sneuvelen. In het gevecht voor de goede zaak, de zaak van jou en mij. Iets dat gewoon gebeurt, helaas. Waarom zouden we daar verhullend over doen? En waarom deden we dat eigenlijk een halve eeuw lang?